

Til kontrollutvalget i Berlevåg kommune

<b>Deres ref:</b>	<b>Vår ref:</b>	<b>Saksbehandler:</b>	<b>Telefon:</b>	<b>Dato:</b>
	5	Elsa Saghaug Elsa.saghaug@komrevnord.no	77 04 14 02	15.02.2016

## Engasjementsbrev – Berlevåg kommune

### 1 Innledning

KomRev NORD IKS er, i henhold til avtale, revisor for deres kommune fra 01.01.2016. Revisjonen består av forvaltningsrevisjon og regnskapsrevisjon. Med utgangspunkt i revisjonsbestemmelsene som gjelder for kommuner og fylkeskommuner, herunder standarder for god kommunal revisjonsskikk, vil vi i dette brevet beskrive vår forståelse av revisjonsoppdraget slik at kontrollutvalget får en oppfatning av rollefordelingen når det gjelder tilsyn og revisjon samt hva kontrollutvalget kan forvente av oss.

### 2 Generelt om tilsyn og kontroll

#### 2.1 Kommunestyrets og kontrollutvalgets ansvar

Kommunestyret er kommunens øverste organ og har det øverste tilsynet med den kommunale forvaltningen. Kommunestyret velger selv et kontrollutvalg til å forestå løpende tilsyn med den kommunale forvaltningen på sine vegne.

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven § 77 nr. 4 påse at kommunens regnskaper blir revidert på betryggende måte. Kontrollutvalgets ansvar etter denne bestemmelsen er utdypet i forskrift om kontrollutvalget i kommuner og fylkeskommune § 6 hvor det framkommer at ansvaret innebærer å holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at dette foregår i samsvar med bestemmelser som følger av lov og forskrift, god kommunal revisjonsskikk og kontrollutvalgets instruks eller avtale med revisor. Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak og at det blir gjennomført forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget skal også påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper m.v., jf. kommuneloven § 77 nr. 5.

#### 2.2 Kommuneledelsens ansvar

Kommunens øverste administrative leder har et kontroll- og tilsynsansvar overfor kommunens virksomheter. I henhold til kommuneloven er kommunens administrasjonssjef ansvarlig for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll. Administrasjonssjefen plikter også å utarbeide og fremme kommunens årsberetning og avlegge årsregnskapet i samsvar med bestemmelsene i kommuneloven, forskrift om årsregnskap og årsberetning i kommuner og fylkeskommuner og god kommunal regnskapskikk.

Kommunens ledelse har ansvaret for at vi som revisor har ubegrenset tilgang til registrerte opplysninger, dokumentasjon og annen informasjon vi finner nødvendig for å kunne utføre vårt arbeid; korrespondanse, kontrakter, protokoller mv. Dette inkluderer tilgang til systembeskrivelser og nødvendig veiledning.

### 2.3 Revisjon av kommunal virksomhet

Kommuneloven § 78 omhandler revisjon av kommunal virksomhet, og av bestemmelsen fremgår blant annet at:

1. *Revisjon av kommunal og fylkeskommunal virksomhet skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk.*
2. *Revisjonsarbeidet skal omfatte regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon.*

KomRev NORD vil gjennomføre revisjon og rapportere resultatene av denne i henhold til god kommunal revisjonsskikk. *God kommunal revisjonsskikk* er en såkalt rettslig standard, og innholdet er normert av kommunelovens bestemmelser om revisjon, tilhørende forskrifter og etablerte og anerkjente standarder på området.

For å kunne gjennomføre vårt oppdrag har vi ubegrenset *innsynsrett* hos kommunen. Innsynsretten er regulert i kommuneloven § 78 nr. 6 som bestemmer at revisor kan kreve enhver opplysning, redegjørelse eller ethvert dokument hos kommunen og foreta de undersøkelser som revisor finner nødvendige for å gjennomføre oppgavene. Vi har også hjemmel til å kreve innsyn og gjøre undersøkelser i nærmere bestemte selskaper, jf. kommuneloven § 80 første ledd.

På bakgrunn av vårt oppdrag får vi kjennskap til mange opplysninger. Vi har *taushetsplikt* etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e, og plikter derfor å hindre at andre får adgang til eller kjennskap til det vi får vite i forbindelse med tjenesten eller arbeidet om noens personlige forhold eller om såkalte forretningshemmeligheter. Taushetsplikten gjelder ubegrenset i tid, også etter at oppdraget er avsluttet. Taushetsplikten er ikke til hinder for at vi rapporter til kontrollutvalget.

Kommuneloven § 79 omhandler *revisors uavhengighet*. Revisor plikter å løpende vurdere egen uavhengighet. Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år avgi til kontrollutvalget en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet.

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor i Berlevåg kommune er Elsa Saghaug, og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er Knut Teppan Vik.

KomRev NORD IKS er medlem av Norges Kommunerevisorforbund (NKRF), og vårt arbeid innenfor både regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon er gjenstand for jevnlig eksterne kvalitetskontroller.

I det følgende gjør vi nærmere rede for innholdet i og vår fremgangsmåte ved gjennomføring av henholdsvis forvaltningsrevisjon og regnskapsrevisjon.

### 3 Forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon er i kommuneloven § 77 nr. 4 definert som å *gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger*. Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv. § 7 utdyper innholdet i begrepet forvaltningsrevisjon som innebærer vurderinger av om:

- a) *forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets vedtak og forutsetninger,*
- b) *forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området,*
- c) *regelverket etterleves,*
- d) *forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige,*
- e) *beslutningsgrunnlaget fra administrasjonen til de politiske organer samsvarer med offentlige utredningskrav,*
- f) *resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrets eller fylkestingets forutsetninger og/eller om resultatene for virksomheten er nådd.*

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en *plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon*. Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter. Planen skal vedtas av kommunestyret som kan delegere til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden.

Gjennomføring og rapportering av forvaltningsrevisjon skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk og etablerte og anerkjente standarder på området. Vi utfører forvaltningsrevisjon i henhold til RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon som er vedtatt av NKRFs styre. Rammene for standarden følger av kommuneloven med tilhørende forskrifter, og hensikten med denne er å fastsette normer og gi veiledning om planlegging, gjennomføring og rapportering av forvaltningsrevisjonsprosjekter.

Når KomRev NORD mottar bestilling av et forvaltningsrevisjonsprosjekt fra kontrollutvalget, utarbeider vi en overordnet prosjektskisse med informasjon om blant annet prosjektets problemstillinger, kilder for revisjonskriterier og opplysninger om metode, beregnet timeforbruk og antatt ferdigstillestidspunkt. Den overordnede prosjektskissen behandles av kontrollutvalget, og den vedtatte skissen er bestemmende for hva vi skal undersøke og hvordan vi går fram i våre undersøkelser. Dersom vi i etterkant ser behov for å endre prosjektets problemstilling(er) eller annet underveis i en slik grad at det har vesentlig betydning i forhold til bestillingen, vil vi avklare dette med kontrollutvalget.

Vi informerer alltid administrasjonen om forvaltningsrevisjonsprosjektet gjennom oppstartbrev, og vi avholder oppstartmøte med administrasjonssjefen/reviderte enhet(er) før vi går i gang med datainnsamlingen.

I rapporter fra gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekter og ved vår muntlige rapportering av forvaltningsrevisjon til kontrollutvalget gjør vi rede for bakgrunnen for prosjektet, datagrunnlaget, anvendte metoder og eventuelle anbefalinger til kommunens administrasjon. Vi beskriver derfor ikke forvaltningsrevisjonsoppgaven ytterligere i dette brevet.

## **4 Regnskapsrevisjon**

### **4.1 Årsregnskapet og de aktuelle delene av årsberetningen**

*Årsregnskapet* skal bestå av driftsregnskap, investeringsregnskap, balanseregnskap, økonomiske oversikter og noteopplysninger. Ifølge forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner § 10 annet ledd skal årsregnskapet være avlagt av administrasjonssjefen innen 15. februar i året etter regnskapsåret. I regnskapsrevisjonen er vår hovedoppgave som revisor for kommunen å vurdere og avgi en uavhengig uttalelse (revisjonsberetning) om hvorvidt årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter. I vårt arbeid inngår det å kontrollere om disposisjonene som ligger til grunn for regnskapet, stemmer med regulert budsjett slik det fremstår etter gyldige vedtak/endringer fattet på riktig beslutningsnivå.

I *årsberetningen* skal det blant annet gis opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme kommunens økonomiske stilling og resultatet av virksomheten og som ikke framgår av årsregnskapet, samt om andre forhold av vesentlig betydning for kommunen. Denne beretningen skal avgis uten ugrunnet opphold, og senest innen 31. mars. Vi kontrollerer om vesentlige avvik i årsregnskapet er redegjort for og om opplysninger i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet. I tillegg til å avgi årsregnskap og årsberetning innenfor fastsatte frister, har administrasjonssjefen ansvar for at registrering, dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsopplysninger er innrettet på en ordentlig og oversiktlig måte. Vi kontrollerer om den revisjonspliktiges ledelse har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.

#### **4.2 Revisjonens utførelse og forholdet til intern kontroll**

God kommunal revisjonsskikk innebærer blant annet at vi kontrollerer utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, foretar analytiske vurderinger og andre revisjonshandlinger som vi etter forholdene finner hensiktsmessige. I forbindelse med årsavslutningen vil vi i henhold til god kommunal revisjonsskikk innhente en skriftlig uttalelse fra kommunens administrative ledelse om fullstendigheten og riktigheten av opplysningene i årsregnskapet. På samme måte er vi pålagt å innhente skriftlige uttalelser fra ledelsen om kjennskap til eller mistanke om misligheter mv.

Selv om revisjonen er planlagt og utført i samsvar med god kommunal revisjonsskikk, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene), er det alltid risiko for at ikke all vesentlig feilinformasjon i regnskapet avdekkes. Dette skyldes iboende begrensninger i så vel kommunens egen interne kontroll som i den utførte revisjonen. Ved vår risikovurdering vurderer vi de interne kontrollene som er relevante for kommunens eller enhetens utarbeidelse av årsregnskapet med det formål å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene. Vår vurdering av de interne kontrollene har imidlertid ikke som formål å gi uttrykk for effektiviteten av enhetens internkontroll. Slike revisjoner eller gjennomganger vil vi eventuelt kunne avtale særskilt med kontrollutvalget.

Generelt vil en effektiv internkontroll redusere risikoen for at misligheter og feil vil oppstå uten å bli avdekket, men den interne kontrollen vil aldri kunne eliminere denne risikoen. Omfanget av vårt revisjonsarbeid vil for en stor del avhenge av kvaliteten på og effektiviteten av kommunens interne kontroll, samt av kommunens regnskaps- og rapporteringsrutiner. Vi rapporterer skriftlig til kontrollutvalget om eventuelle vesentlige mangler i den interne kontrollen som er relevante for revisjonen av årsregnskapet og som vi har identifisert under revisjonen.

#### *Registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger*

Ved vurderingen av ledelsens plikter med hensyn til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger innhenter revisor informasjon for å vurdere samsvaret med lov, forskrift og god bokføringsskikk.

Når vi i revisjonsberetningen konkluderer om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger, vil revisjonen være utført i samsvar med den internasjonale standarden for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon». Denne standarden krever at vi etterlever etiske krav, planlegger og gjennomfører vårt arbeid for å oppnå betryggende sikkerhet for at det ikke er vesentlige formelle mangler knyttet til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Dette innebærer gjennomføring av kontrollhandlinger for å innhente bevis om disse forholdene. De valgte kontrollhandlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for vesentlige mangler.

#### *Andre uttalelser og kontrollhandlinger*

Vår revisjon omfatter også kontrollhandlinger som er nødvendige for å attestere de terminvise kravene etter den kommunale ordningen for merverdiavgiftskompensasjon. Vi utfører også kontroll av tilskudd som er gitt for å finansiere særskilte oppgaver (særattestasjoner) der det er krav eller ønske om revisors attestasjon. Våre kontroller utføres i tråd med oppdragsgivers anvisninger og aktuell standard for attestasjonsoppdrag.

#### **4.3 Rapportering og dialog**

Vi skal avgi *revisjonsberetning* uten unødig opphold etter at årsregnskapet er avlagt og senest 15. april. Revisjonsberetning skal avgis også der årsregnskap ikke foreligger eller er ufullstendig. Hva revisjonsberetningen skal omhandle, framgår av forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv. § 5.

Revisor rapporterer også om andre forhold til kontrollutvalget. Kontrollutvalgets oppgave er, som nevnt innledningsvis, å påse at kommunen har en tilstrekkelig revisjon. For å sikre kontrollutvalget

informasjon om regnskapsrevisjonen, orienterer vi muntlig om vårt arbeid flere ganger i løpet av året. På høsten redegjør vi for hovedtrekkene i vår plan for gjennomføring av revisjonsarbeidet (revisjonsstrategi). Underveis i revisjonsåret rapporterer vi resultatene av våre revisjonshandlinger. Endelig rapportering for kontrollutvalget er i forbindelse med utvalgets behandling av revisjonsberetningen.

Revisor skal gjennom revisjonen bidra til å forebygge og avdekke *misligheter og feil*. Dersom vi konstaterer misligheter ved vår revisjon eller på annen måte, sender vi straks *foreløpig innberetning* til kontrollutvalget. Når saksforholdet er nærmere klarlagt, sender revisor *endelig innberetning* til kontrollutvalget med kopi til administrasjonssjefen.

Vi kan gjennom regnskapsrevisjonen finne forhold som ikke blir påpekt i revisjonsberetningen, men som vi finner nødvendig å påpeke i nummerert brev. Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv. § 4 annet ledd angir at revisor skal påpeke følgende forhold overfor kontrollutvalget:

1. mangler ved plikten til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger,
2. feil og mangler ved organiseringen av den økonomiske internkontrollen,
3. misligheter,
4. feil som kan medføre feilinformasjon i årsregnskapet,
5. manglende redegjørelse for vesentlige avvik mellom beløpene i den revisjonspliktiges årsregnskap og regulert budsjett slik det fremstår etter gyldige vedtak/endringer fattet på riktig beslutningsnivå,
6. begrunnelse for manglende underskrift ved bekreftelser overfor offentlige myndigheter som gis i henhold til lov eller forskrift og
7. begrunnelse for å si fra seg oppdrag etter § 16.

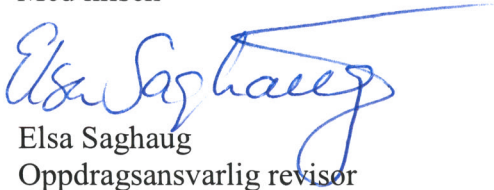
Vi sender kopi til kommunens administrasjonssjef av brevet til kontrollutvalget. Brev med påpekning av mindre vesentlige feil eller mangler sender vi direkte til administrasjonen.

## **5 Andre tjenester**

Vår organisasjon har medarbeidere med betydelig kompetanse og praksis innenfor mange fagområder. Dette gjør oss i stand til å yte kompetent veiledning til dere, og som medlem av NKRF kan vi også trekke på kompetansen i et stort fagmiljø. Vi bistår gjerne med veiledning innenfor intern kontroll, merverdiavgift, regnskapsføring, budsjett, lov og forskrifter osv. så langt det lar seg gjøre innenfor vår oppgave som revisor.

Vi håper innholdet i dette brevet samsvarer med kontrollutvalgets forståelse av revisors rolle og ansvarsområder, og vi ser frem til et godt og konstruktivt samarbeid. Hvis noe er uklart eller utvalget har spørsmål, er det bare å ta kontakt.

Med hilsen



Elsa Saghaug  
Oppdragsansvarlig revisor

Kopi: Ordfører i Berlevåg kommune  
Rådmann i Berlevåg kommune